

کسی که عزم قوی تری دارد انسان تر است/ انجام واجبات و ترک معاصی اولین قدم برای تقویت عزم است

حجت الاسلام محمدعلی جاودان، شب گذشته 13 اسفند در حسینیه هنر با بیان اینکه عزم، جوهر انسانیت و میزان امتیازات انسان است، گفت: تفاوت درجات انسان به تفاوت عزم اوست.

حجت الاسلام محمدعلی جاودان، شب گذشته 13 اسفند در حسینیه هنر با بیان اینکه عزم، جوهر انسانیت و میزان امتیازات انسان است، گفت: تفاوت درجات انسان به تفاوت عزم اوست. اگر کسی این جوهر را دارد انسانیت دارد. به هر حال ملاک و معیار انسانیت، عزم است. به گزارش خبرنگار مهر، حجت الاسلام والمسلمین محمدعلی جاودان، استاد اخلاق و تاریخ اسلام، شب گذشته 13 اسفندماه در حسینیه هنر در ارائه درس اخلاق خود به بحث «عزم» از کتاب چهل حدیث حضرت امام خمینی(ره) پرداخت و طی سخنانی گفت: امام(ره) در این بخش می نویسد: فصل در عزم است. منزل بعد از تفکر، عزم است، البته عزم در این نظر غیر از بحث ارادت است که ابن سینا در اشارات گفته است.

وی افزود: امام می نویسد: بعضی از مشایخ ما می گویند، (منظور امام(ره) از مشایخ اساتید ایشان مانند آیت الله شاه آبادی است. امام(ره) این کتاب را در جوانی در حدود 27 یا 28 سالگی نوشتند. عزم، جوهر انسانیت و میزان امتیازاتشان است. تفاوت درجات انسان به تفاوت عزم اوست. اگر کسی این جوهر را دارد انسانیت دارد. به هر حال ملاک و معیار انسانیت، عزم است.

جاودان در ادامه سخنانش اظهار داشت: در مورد موجودات ذی شعور، این فرض وجود ندارد که چیزی را نفهمد و عمل کند. موجودات ذی شعور اول تصور می کنند و بعد سودش را تصور می کنند و وقتی سود را تصدیق کردند بعد اراده می کنند. پس فرض وجود ندارد که انسان بی شعور، کاری انجام دهد. انسان براساس تصور و اراده کار انجام می دهد.

وی با طرح این پرسش که این چه عزمی است که ملاک و معیار انسانیت است؟، تصریح کرد: این عزمی است که تنها در انسان موجود است. فرض کنید که گربه ای در کنار حوض خانه ای نشسته و از نبودن صاحب خانه استفاده کرده و می خواهد ماهی را بگیرد. وقتی صاحب خانه می آید او باید بین ماندن و شاید کتک خوردن و رفتن انتخاب کند و مسما فرار را بر قرار ترجیح می دهد.

این استاد اخلاق بیان کرد: وقتی ما در سر سفره نشستیم، ابتدا غذایی را که بیشتر دوست داریم را بر می داریم، اما اگر شخص بزرگی در کنار ما نشسته باشد در انجام این کار احتیاط می کنیم و به احترام او دست به غذایی که دور از ماست نمی زنیم. یعنی در واقع در این مثالها میلی مانع انجام میل دیگر می شود.

وی با تأکید بر اینکه عزمی که ملاک و معیار است، عزمی است که انسان را می فهماند که در سختی و خوشی خواب، بیدار شود و به نماز بایستد، بیان کرد: اگر این عزم اتفاق افتاد، انسان عوض می شود و در او اثر دارد. ترس از قیامت باعث می شود که میلهای خود را کنترل کنیم و این معیار عزم است.

جاودان با بیان اینکه وقتی که کارهایی برای آخرت خود انجام می دهیم، یعنی به فکر هیچ سود دنیوی نیستیم، اذعان کرد: وقتی کاری را در خلوت و تنهایی برای آخرت انجام می دهیم در صورتی که می توانیم در تنهایی خطا و خلافی انجام دهیم، این عزم است که مانع از کار ناپسند می شود. امام علی(ع) می فرماید: «چه جنگهایی در درون انسان عقیف وجود دارد.» در درون انسان عقیف جنگ انواع میلهها وجود دارد که در نهایت عزم پیروز می شود.

وی با اشاره به اینکه عزم، جوهر انسانیت است. هر مقدار از این جوهر انسانیت وجود دارد، انسان به همان مقدار دارای انسانیت است، گفت: معمولا گفته می شود انسان، حیوانی است ناطق، اما واقعا عزم ملاک انسانیت است و کسی که عزم قوی تری داشته باشد انسان تر است. امام(ره) تماما عزم بود. وقتی می فهمید کاری درست است آنرا انجام می داد.

این استاد تاریخ اسلام در ادامه سخنانش برای مثال به بیان واقعه کربلا پرداخت و گفت: امام حسین(ع) در شب عاشورا گفت: فردا هیچ کس از ما زنده نمی ماند، هر کسی که می خواهد برود، برود و حتی نمی دانسته که فردا بر سر زن و بچه هایش چه اتفاقی می افتد. امام با عمر سعد دیدار کرد و به او فرمود: تو می دانی من که هستم. بیا طرف من. عمر سعد گفت اگر من بیایم، آنها خانه ام را ویران می کنند. از طرفی هر کس در کنار امام بماند خارجی(یعنی خروج کننده از دین و قیام کننده در برابر خلیفه تلقی می شود) به قول معروف هیچ کوچه ای به نام این شهدا نمی شود و برای خانواده و قبیله اش ننگ و عار می شود که فردی از آنها خارجی باشد.

وی افزود: کسی که در کنار امام حسین(ع) می ماند در ظاهر اینها برایش وجود داشت. حضور در جنگ بدر افتخار بود. اما هیچ کس در آن روز به شهدای کربلا افتخار نمی کرد، البته اوضاع و احوال برگشت و اوضاع درست شد. اما به هر حال در آن زمان چنین وضعی وجود نداشت. 30 هزار نفر در برابر امام حسین(ع) ایستادند و به قصد قربت امام حسین(ع) را کشتند. این ملاک بسیار خوبی است که انسان می تواند خود را در ترازو قرار دهد و عزم خود را نشان دهد.

این استاد اخلاق در ادامه سخنانش بیان کرد: تقوی در تمرین عزم حاصل می شود که در این راه بناگذاری بر ترک معاصی قدم اول است. انجام واجبات و ترک معاصی اولین قدم برای تقویت عزم است. انسان بعد از این کار باید به کارهایی که از او فوت شده است اقدام کند که نام این توبه است. توبه یعنی جبران گذشته. وقتی دلی را به درد آوردیم، تهمتی زدیم باید جبران شود.

وی افزود: افراد کمی هستند که از بلوغ نماز خود را مرتب خوانده باشند و یا حمد و سوره شان درست باشد و یا غسل و طهارت و وضویشان کامل باشد. بنابراین باید اول به کارهای فوت شده پرداخت. در سن دوازده سالگی با شخصی دعوا کرده بودم، بعدا رفتم و از او معذرت خواهی کردم. آقای حق شناس می گفت زمانی نزد من از کسی غیبت شد و من فرصت نیافتم که از او پشتمانی کنم. بعدا رفتم و از او معذرت خواهی کردم، شخص قبول نمی کرد به گریه افتادم و قصد داشتم دست و پایش را ببوسم تا قبول کند که وقتی این وضعیت را دید، گفت چون تو غیبت مرا نکرده بودی فقط گوش داده بودی، پس تو را می بخشم.

وی در ادامه سخنانش اظهار داشت: امام(ره) می فرماید: باید عزم به این داشته باشیم که ظاهر و صورت خود را انسان عقلی و شرعی کنیم. تا عقل و شرع بر حسب ظاهر حکم کند که این فرد، انسان است. یعنی باید مطابق مشهورات شرع رفتار کنیم. امام(ره) می نویسد: و ظاهرش ظاهر رسول اکرم(ص) باشد و تأسی به آن بزرگوار بلکه در جمیع حرکات و سکنات که این امری است ممکن.

جاودان با تأکید بر اینکه باید زود شروع کنیم، گفت: هر کاری که می کنیم یک آجر در ساختمان شخصیت ماست. اولین عالم اخلاق در جهان اسلام، مسکویه رازی است که کتابی در این ارتباط دارد. او خود می نویسد که من دیر وقت به فکر افتادم. وقتی ما فهمیدیم و معتقد شدیم که این راه را نباید برویم و اگر دوباره رفتیم ایمانمان ضعیف است. وقتی می دانیم، بخل، حسد و تکبر بد است و انسان متکبر به بهشت راهی ندارد و باز تکبر کردیم ایمان ما ضعیف است. اگر ایمان به آخرت داریم و بخل، تکبر و حسد هم داریم باید اینها را حل کنیم. مسکویه می گوید: من مجاهدت عظیم کردم.

وی در پایان سخنانش تصریح کرد: خداوند در معراج به پیامبر(ص) گفت: فرزندان آخرت در هر روز هفتاد بار می میرند و تحمل می کنند، یعنی عزم آنها مانع کار خطایشان می شود. حافظ می گوید: زهر هجری کشیده ام که مپرس.